

ZUID HAGELAND

LANDSCHAPS KRANT

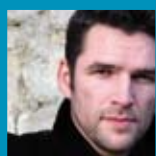

PROVINCIE
VLAAMS • BRABANT

REGIONAAL
LANDSCHAP ZUID
HAGELAND

2008
01

ROEL VANDERSTUKKEN OVER ZIJN DORP
► 02

OP BEZOEK BIJ BOER LUC EN CO
► 04

DE TROTS VAN ZUID-HAGELAND: GORZEN
► 06

DE TIJD VAN TOEN: ONZE LIEVELINGSPLEKJES
VROEGER EN NU
► 07

WAT IS EEN REGIONAAL LANDSCHAP?
► 08

► KERKJE HELEN
© TOERISME VLAAMS-BRABANT - DOMINIC VERHULST

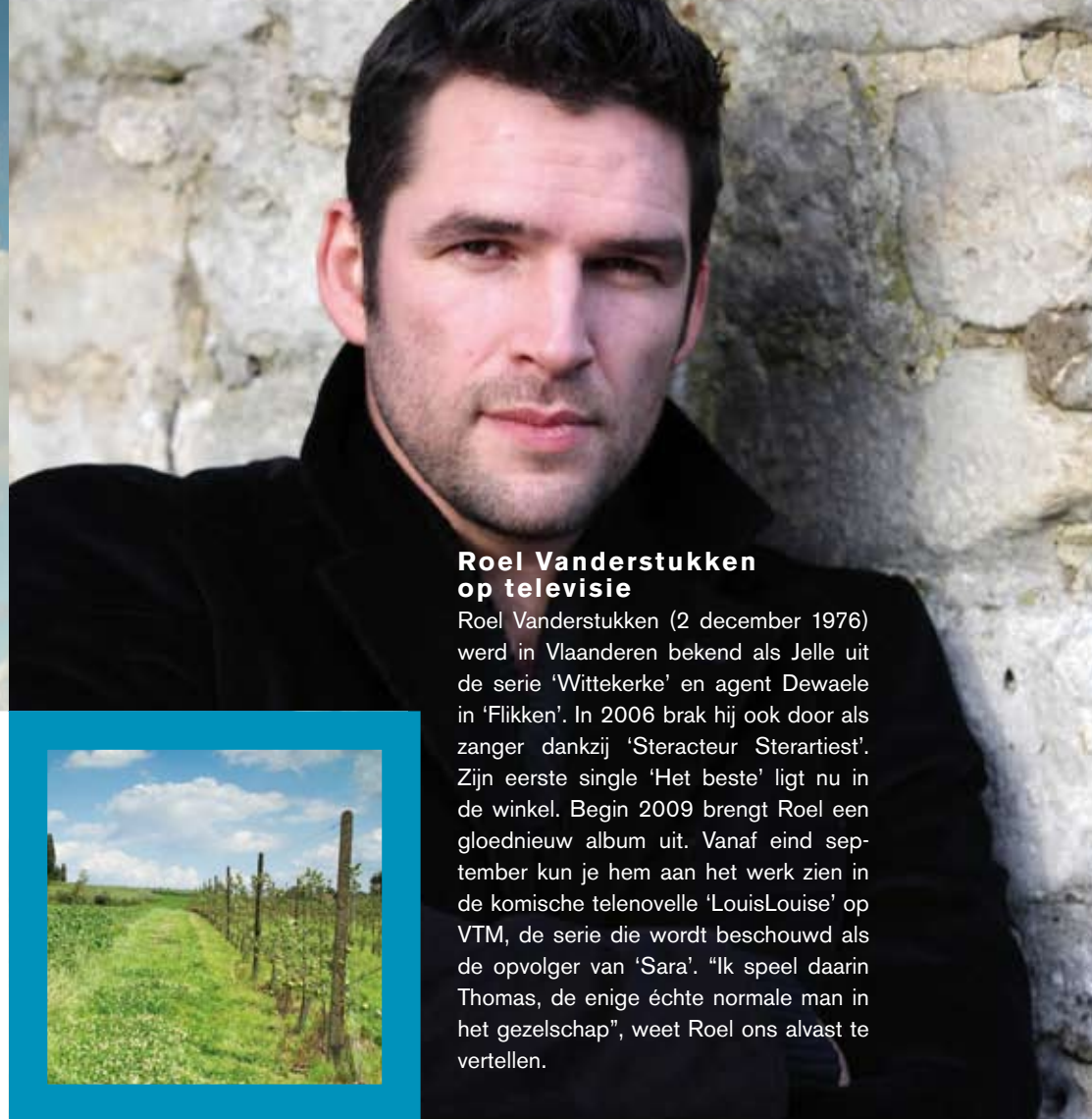
BESTE LEZER,

Dit is de eerste editie van de Landschapskrant Zuid-Hageland. Met deze krant willen we je op de hoogte houden van de activiteiten van het regionaal landschap Zuid-Hageland. Nooit van gehoord? Best mogelijk, want dit **kersverse regionaal landschap** bestaat pas sinds 21 mei 2008.

Als je deze krant in de bus krijgt, betekent het dat je in één van de gemeenten van dit nieuwe regionaal landschap woont. Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaak, Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw ondertekenden de statuten. Zij zullen in de toekomst **nauw samenwerken** met de natuurverenigingen, landbouwverenigingen, toeristische organisaties en wildbeheerders die mee hun handtekening plaatsten bij de oprichting van dit nieuwe regionaal landschap. Waarom ze dat deden? Om de natuur van deze prachtige streek nog mooier en gezonder te maken.

Hoe mooi Zuid-Hageland is, laten we vertellen door de mensen die er wonen. En wat het gloednieuwe regionaal landschap wil doen voor de **mensen, dieren en planten** die er wonen, lees je binnenin deze krant.

Veel leesplezier,
Marc Wijnants
voorzitter Regionaal Landschap
Zuid-Hageland vzw

Roel Vanderstukken op televisie

Roel Vanderstukken (2 december 1976) werd in Vlaanderen bekend als Jelle uit de serie 'Wittekerke' en agent Dewaele in 'Flikken'. In 2006 brak hij ook door als zanger dankzij 'Steracteur Sterartiest'. Zijn eerste single 'Het beste' ligt nu in de winkel. Begin 2009 brengt Roel een gloednieuw album uit. Vanaf eind september kun je hem aan het werk zien in de komische telenovelle 'LouisLouise' op VTM, de serie die wordt beschouwd als de opvolger van 'Sara'. "Ik speel daarin Thomas, de enige échte normale man in het gezelschap", weet Roel ons alvast te vertellen.

Bekende Hagelander

ROEL VANDERSTUKKEN OVER DE VENUSBERG IN GLABBEK "IK BEN VERKNOCHT AAN MIJN DORP"

Hij groeide op in Kapellen bij Glabbeek, bleef er altijd wonen en wil er nooit meer weg. Zanger en acteur Roel Vanderstukken (31) vertelt ons waarom.

Heb je altijd in deze streek gewoond?

Roel Vanderstukken: Ik heb een tijdje in Tienen gewoond en zat als student ook op kot in Brussel. Maar nergens is het zo goed als in mijn dorp. Ik ben nogal honk-
vast. Mijn familie woont hier in de buurt, dat vind ik belangrijk. Daarom heb ik hier zelf ook een huis gekocht, op enkele kilometers van mijn ouders. Ik ben eigenlijk verknocht aan Glabbeek en Kapellen. Het is gewoon het mooiste dorp van Hageland!

Wat is er zo bijzonder aan deze streek?

De natuur, het landelijke. Ik heb een vrij grote tuin. Daar is best veel werk aan, maar gelukkig heb ik een grootvader met pensioen. Die komt bij mij het gras afrijden en het onkruid wieden. Achteraan in de tuin ligt een boomgaard met hoogstam-
fruitbomen. Pruimen, appels en peren. In onze streek worden nog appelsoorten gekweekt die je niet meer in de winkel vindt. En in mijn tuin staan ook heerlijke kersenbomen die gelukkig niet aangetast zijn door een virus. Mijn krieenbomen die in bloei staan, dat is een prachtig moment. Wanneer je onder de bomen ligt, zie je door de witte bloesems bijna niets meer van de blauwe lucht.

Heb je een lievelingsplek in je dorp?

Mijn favoriete plaats is met stip de Venusberg, het hoogste punt van Hageland. Het is een stukje natuur tussen de fruitbomen, ver weg van de huizen en de bewoonde wereld. Er komen enkel doodlopende

straatjes op uit. Vroeger was de Venusberg een zandgroeve: een droom om als kind te gaan spelen. Wij maakten er kampen en beleefden er heel wat avonturen. Van op het hoogste punt van de heuvel kun je de drie schoorstenen van de suikerfabriek in Tienen zien.

Spelen de kinderen van het dorp nog altijd op de Venusberg?

Ik hoop voor hen van wel, al is het minder toegankelijk geworden. Het is ook geen zandgroeve meer. Maar het is nog altijd een heerlijk afgelegen stukje natuur om met je vriendinnetje een romantische avond door te brengen (lacht). Zeg maar dat ze moeten oppassen of ik zal hen komen betrappen!

Zou je in de stad kunnen wonen?

Ik ben graag in een stad, maar de sfeer in het dorp is onmisbaar. 's Morgens rij ik mijn garage uit en tegen dat ik op de hoek van de straat ben, hebben er al tien mensen hun hand opgestoken. Er komen wel steeds meer inwijkelingen wonen, maar de vaste dorpskliek blijft. Dat merk je wel wanneer er een wielervedstrijd georganiseerd wordt: dan klit iedereen weer samen. De dag dat ik me ergens wil settelen met een vrouw en een gezinnetje, zal het hoogst waarschijnlijk in Kapellen zijn.

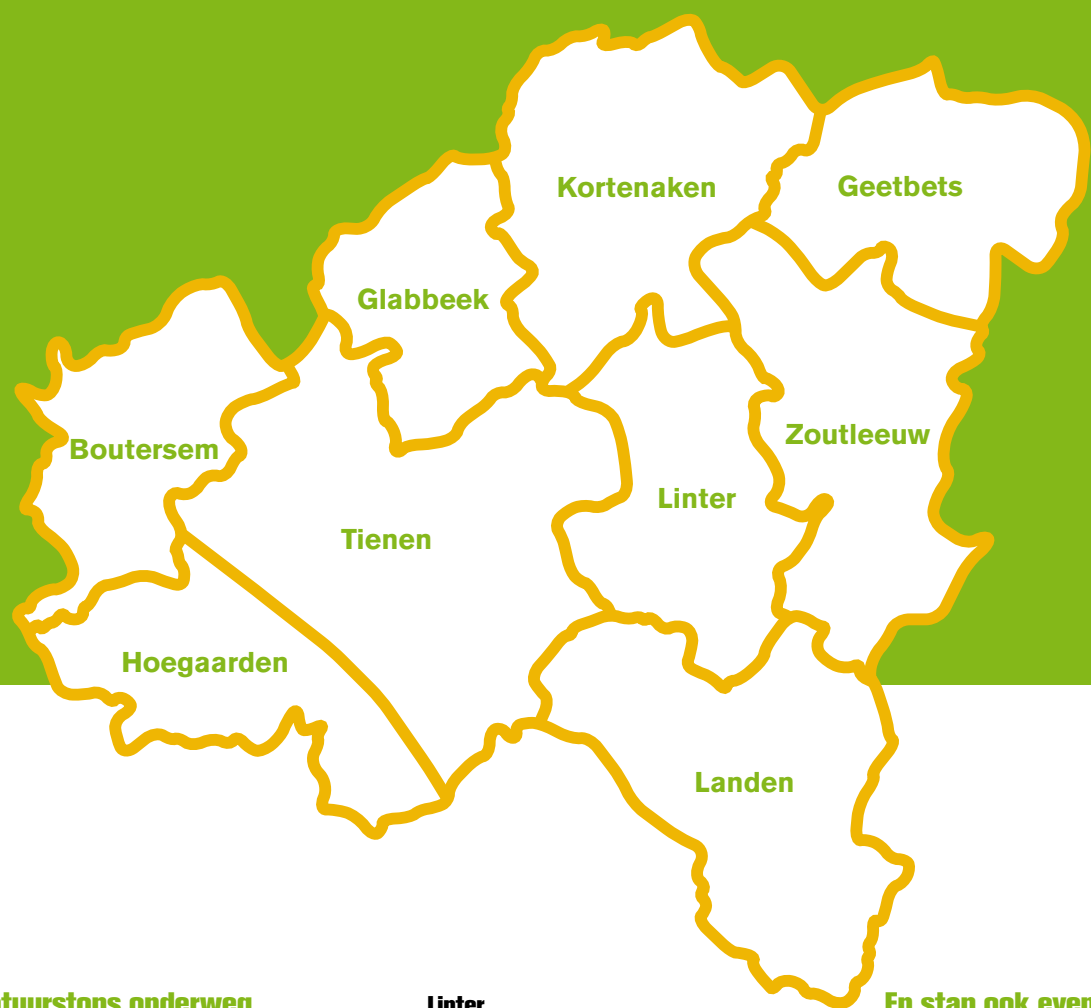
FIETSEN DWARS DOOR ZUID-HAGELAND

Om met je eigen ogen te zien hoe mooi Zuid-Hageland is, stap je gewoon op de fiets en volg je één van de fraai uitgestippelde fietsroutes van de provincie Vlaams-Brabant. Voor dit nummer gingen we op tocht langs de IJzerenwegroute, die dwars door de Getevallei loopt. En wat blijkt? De Getevallei is goed op weg om een gigantisch natuurgebied te worden.

De IJzerenwegroute volgt de oude spoorlijn tussen Tienen en Diest. Op het einde van de negentiende eeuw pufden locomotieven langs de landelijke dorpjes Neerlinter, Drieslinter, Budingen en Geetbets. Maar in de jaren vijftig werden de goedereentreinen, met voornamelijk suikerbieten voor de fabriek in Tienen, afgeschaft. In 1966 reed de laatste trein langs deze charmante stationnetjes. Vandaag kun je de oude spoorlijn achterna rijden langs een fraai uitgestippelde fietsroute. Je rijdt langs de oude spoorwegbermen met haar typische begroeiing, langs groene weilanden, weides met populieren, kleine boerderijtjes en véél boomgaarden. In april een lust voor het oog dankzij de bloesems, in september een knappe fietstocht langs het rijpe fruit aan de bomen. Dankzij het fietsknooppuntennetwerk weet je precies waarlangs je moet rijden.

De IJzerenwegroute vertrekt vanop de Grote Markt in Tienen en volgt de nummers 60-59-58-50-192-49-356-352-350. De fietstocht is in totaal 79 kilometer lang, maar je kan ook een klein stukje fietsen, bijvoorbeeld van Neerlinter tot Budingen, met een halte in Zoutleeuw.

Natuurstops onderweg

De laatste tien jaar werden er langs het traject van deze IJzerenwegroute baanbrekende natuurprojecten op touw gezet. Natuurliefhebbers dromen ervan om van de Getevallei, met haar vele rivieren en moerassen, een groots netwerk van natuurgebieden te maken dat onmisbaar wordt op Europees niveau. Deze streek heeft alles in zich om dat te kunnen realiseren. Een aantal natuurprojecten kregen al heel wat lof, zoals het provinciedomein Het Vinne in Zoutleeuw, dat nu het grootste natuurlijke meer van Vlaanderen is. Maar ook het Tiens Broek, het Wissenbos, het natuurontwikkelingsproject 'Grote Getevallei' in Linter en Aronst Hoek in Geetbets zijn mooie natuurgebieden geworden waar zelfs de meest drukbezette mens echt tot rust kan komen.

Zoutleeuw

Kikkers in het Vinne

Sinds 1841 werd het natuurlijke meer van Het Vinne kunstmatig droog gehouden voor de kweek van Canadapopulieren. Drie jaar geleden stopte men met het droogpompen van het meer, waardoor het weer overspoeld werd en opnieuw een echte moerasbegroeiing kreeg. Op de plaats waar vroeger bomen groeiden, kwaken nu weer kikkers in het water. Het moeras werd een nieuwe thuis voor honderden trek- en broedvogels, libellen, vlinders en planten. Je kan een wandeling van ongeveer een uur maken langs heel wat interessante plekjes. De kleine houten wandelpaadjes over het water en hoge rietstengels, het gekwaak van de kikkers en gekrijs van de vogels geven je het gevoel alsof je in de rimboe rondloopt. Avontuurlijk wandelplezier voor groot en klein!

Het Vinne ligt tussen knooppunt 48 en knooppunt 191 van het fietsknooppunten-netwerk Hageland.

Linter

Kamsalamander in de Grote Getevallei

Het Getelandschap verloor heel wat van haar oorspronkelijke uitzicht. De redenen? Het verdwijnen van hagen en houtkanten en het droogleggen van weilanden. Toch bleven er enkele gebieden gespaard, zoals het natuurreservaat Doysbroek in Linter van Natuurpunt. Bovendien startte de provincie Vlaams-Brabant in 1998 in de vallei van de Grote Gete een natuurontwikkelingsproject.

Bedoeling is om het gebied om te vormen tot een mozaïek van broekbossen, hooilanden, rietvelden en moerassige gebieden. De natuur moet hier weer het typische uitzicht krijgen van het bloemrijke beemdenlandschap, met haar mooie hooilanden, bomenrijen en houtkanten. De Getevallei is trouwens erg belangrijk voor de Europees beschermde kamsalamander, die je hier nog vindt. Voor dat beestje worden momenteel extra voortplantingspoelen aangelegd.

Aronst Hoek en Betserbroek in Geetbets

Natuurpunt Gete-Velp maakte van het natuurgebied tussen Budingen en Halen een natuurgebied van 250 hectare. Het gebied strekt zich uit van Budingen tot aan het natuurgebied Het Vinne in Zoutleeuw en tot aan het Limburgse Donk (Herk-de-Stad). Vroeger was het bij wandelaars niet erg populair omwille van de moerassige ondergrond, maar ondertussen liggen er wandelpaden en vind je er ook observatiehutjes. Net zoals in provinciedomein Het Vinne in Zoutleeuw grazen er op enkele natte weilanden Gallowayrunderen, een soort koeien die verwant zijn aan het oer-rund en die voor een vlotte begrazing van de weilanden zorgen. Op andere plaatsen zetten lokale boeren hun runderen op de weilanden voor de begrazing: een schoolvoorbeeld van een vlotte samenwerking tussen landbouwers en natuurliefhebbers.

En stap ook even af in...

Budingen

Déjeuner sur l'herbe (knooppunt 49)

In Budingen stromen de Kleine Gete en de Grote Gete samen: de ideale plaats voor een idyllische picknick! Beide riviertjes worden vanaf hier samen de Gete, die vijftien kilometer verderop uitmondt in de Demer.

Zoutleeuw

Cultuurschatten (knooppunt 21)

Hoe landelijk de Getevallei er nu ook uitziet, vroeger was deze streek het kloppende economische hart van Vlaanderen en omstreken. De Kleine Gete was in de middeleeuwen namelijk bevaarbaar van Zoutleeuw tot Diest en de scheepvaart zorgde voor een intensieve handel. Dankzij de lakenindustrie was Zoutleeuw een rijke stad: dat merk je nog aan de prachtige Sint-Leonarduskerk en de vele kunstschatten.

Meer info bij Toerisme Vlaams-Brabant, Provincieplein 1, 3010 Kessel-lo
Tel: 016-26 76 20.
www.toerisme.vlaamsbrabant.be

DRIESLINTER - WATERMOLEN
© TOERISME VLAAMS-BRABANT - DOMINIC VERHULST

WATERZICHT VINNE
© PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

VOGELKIJKHUT VINNE
© PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

DE TROEVEN VAN DEZE FIETSRROUTE

Bijna volledig autovrij
Oude gerestaureerde stationnetjes
Typisch Hagelandse vergezichten
Mooie natuurstops in de omgeving

DAG VAN DE LANDBOUW

Op 21 september tonen creatieve boeren en tuinders hoe zij oplossingen bedenken voor thema's als dierenwelzijn, voedselveiligheid en milieuproblematiek. Het Regionaal Landschap Zuid-Hageland doet natuurlijk mee. Wil je weten welke landbouwbedrijven in Vlaanderen hun deuren openstellen voor de Dag van de Landbouw?

Surf dan naar www.dagvandelandbouw.be.

Op bezoek bij....

BOER LUC UIT HOELEDEN "ONZE KOEIEN HEBBEN EEN EIGEN NAAM EN STAMBOOM"

Benieuwd hoe onze boeren boeren in Zuid-Hageland? Boer Luc Vandepoel uit Hoeleden stelt op 21 september, Dag van de Landbouw, zijn bedrijf open voor het grote publiek. Een aanrader, want bij deze Hagelandse boer valt er heel wat te bekijken. Een zeldzaam runderras, bijvoorbeeld.

Luc en zijn vrouw Benedikte hebben drie kinderen. Zij namen in 1994 de boerderij over van Lucs ouders en voerden de voorbije jaren grote veranderingen door. Vandaag staan op de boerderij "De Vaerendriesch" 80 dubbeldoelkoeien, die zeldzaam zijn in Vlaanderen. Luc bewerkt ook velden met maïs, tarwe, tritcale en suikerbieten. Benedikte staat op woensdag en zaterdag in de winkel met zelfgemaakt hoeve-ijs. En dan beheert Luc nog een aantal akkers in samenwerking met Natuurpunt. Werk genoeg dus op de boerderij.

Hoe ziet een dag eruit op boerderij Vaerendriesch?

Luc Vandepoel: Om 7 uur beginnen wij met het voeren en melken van de koeien. Elke dag opnieuw, zeven dagen op zeven. Als we eens op vakantie willen, moet er dus een vervangboer komen. Daarna trek ik het veld in en wordt in de zomer het stro binnengehaald. 's Avonds moeten de koeien opnieuw gevoederd en gemolken worden. In piekperiodes is het al eens middernacht eer wij kunnen stoppen met werken.

Vanwaar komt de naam Vaerendriesch?

Een vrouw uit het dorp die de geschiedenis van Hoeleden bestudeert, kwam te weten dat de straat waarin wij wonen vroeger Vaerendrieschweg heette. Vandaag is dat de Vaanstraat. Daarom noemen wij de boerderij "De Vaerendriesch". Het is trouwens ook de familienaam van al onze koeien. Omdat het een zeldzame rundersoort is, worden we verplicht een stamboom bij te houden. Ze hebben dus allemaal een voor- en achternaam.

Vanwaar de keuze voor die zeldzame koeien?

Wij werken met het Wit-Blauw dubbeldoel-ras, koeien die zowel voor melk als vlees gekweekt worden. In Vlaanderen bestaan er daar nog maar 700 van, waarvan er dus 80 bij ons staan. Mijn ouders

hebben ook altijd die koeien gehad en wij kozen ervoor om hen te houden. Voor sommigen is dit een soort die zal uitsterven. Je hebt er meer werk aan dan aan bijvoorbeeld dikbil-runderen of Holsteinkoeien. Met die laatste zou ik maar 50 koeien nodig hebben voor dezelfde hoeveelheid melk. Maar het voordeel is dat de Wit-Blauw Dubbeldoel koe veel sterker is en meer weerstand heeft tegen ziektes. Een veearts komt hier heel zelden over de vloer. Onze kalfjes worden ook niet geboren met keizersnede, wat bij de andere koeiesoorten wel het geval is. Sommigen vinden dat een Holstein-koe een industrieel ras of louter een melkmachine is, en dat de Wit-Blauw Dubbeldoel runderen nog een oorspronkelijk, meer natuurlijke soort is. Maar daarover heeft iedereen zijn eigen mening. Wij zijn in ieder geval trots op onze zeldzame runderen, al zien ze er heel gewontjes uit (lacht).

Boeren en natuurliefhebbers zijn niet altijd even goede vrienden: bij jou ligt dat anders.

Klopt. Ik werk al acht seizoenen samen met de mensen van Natuurpunt, die hier in de streek een aantal gronden verwierven rond het Heibos in Hoeleden. Vroeger waren het eentonige graslanden voor de landbouw, nu zijn het graslanden, waarbij we geen meststof of sproeistoffen gebruiken. Tweemaal per jaar maai ik de graslanden, in de herfst mag ik er dieren op zetten. Bedoeling is om van deze natuurweides terug bloemrijke graslanden te maken, waar insecten, bloemen en vogels zich thuis voelen.

Jullie zijn ook erkend als zorgboerderij: wat betekent dat?

Het wil zeggen dat er regelmatig iemand op de boerderij komt meewerken als therapie. Dat kan iemand zijn met psychologische problemen, iemand die terug moet integreren in de maatschappij of een mentaal gehandicapte.

Wat kunnen de mensen bij jullie verwachten op de Dag van de Landbouw?

We beginnen met een hoevemis om 10u30. Daarna zijn er de hele dag acti-

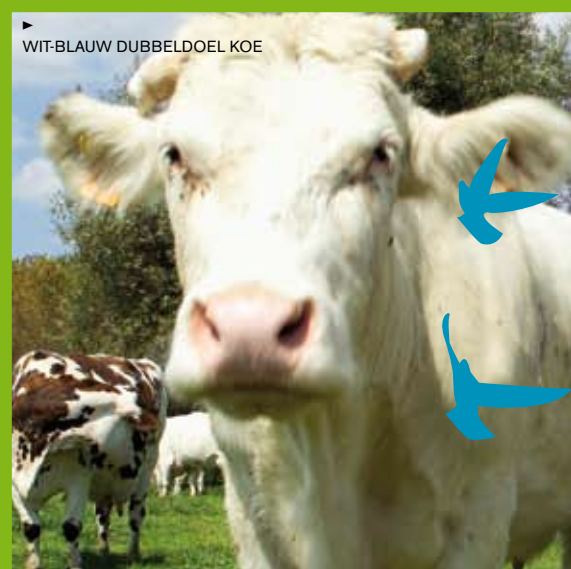
viteiten. We geven rondleidingen op de boerderij. Kinderen kunnen ritjes op Ijslandpony's maken en allerlei spelletjes spelen. Je kan ons hoeve-ijs proeven en er is een drank- en eetstandje. Vanuit de boerderij vertrekt trouwens ook een mooie vrije landschapswandeling door de knappe natuur van deze streek, aangeboden door het kersverse Regionaal Landschap Zuid-Hageland. Iedereen is welkom!

Waar? De Vaerendriesch, Vaanstraat 75, 3471 Hoeleden (bij Kortenen).

Opendeurdag op 21 september van 10.30 tot 18.00 uur.

Ter plaatse geeft het Regionaal Landschap Zuid-Hageland een plannetje en wegbeschrijving van de landschapswandeling op 21 september 2008. Wil je nu al meer info? Mail dan naar grete.demaeyer@vlaamsbrabant.be of bel op 016-26 72 82.

In de regio Zuid-Hageland kun je bijvoorbeeld ook op bezoek bij Alfons en Katleen Es-Toetenel in Rummen.

GROTE DIEREN- EN LANDBOUWMARKT IN TIENEN

Hou je van beestjes kijken? Heb je een hart voor alles wat met de boerenstiel te maken heeft? Hou je van lekkere streek-specialiteiten? Noteer dan zeker zaterdag 18 oktober in je agenda. Die dag vindt een grote dieren- en voedselmarkt plaats op de Grote Markt van Tienen. Je kan er kijken naar varkens, geiten, melkschapen, paarden en andere boerderijdieren uit de streek. Er zijn knappe demonstraties van het Warmbloedpaard en de ruiters van Vissenaken, die hun paarden laten dansen op muziek. De Glabbeekse hondenschool organiseert een gehoorzaamheidswedstrijd en er is een tentoonstelling van siervogels en witte spreeuwen. Maak kennis met de zeldzame Wit-Blauw-koeien en –kalfjes en bewonder de kracht van Belgische Trekpaarden die een heuse pyramide maken. Doggy dancers tonen dat honden wel degelijk gevoel voor ritme hebben.

Picknick meebrengen is niet nodig, want de Nieuwstraat en de Veemarkt worden een eetfestijn: verse groenten, artisanale kazen, lekkere honing, ambachtelijk gebakken brood, veel Tiense suikerproducten en worst... Lekker! En natuurlijk staat de natuur centraal op dit boerenweekend. Regionaal Landschap Zuid-Hageland en Natuurpunt informeren je met infostandjes over de mooiste plekken van onze streek.

Wat? Landbouwtentoonstelling
Wanneer? Op 18 oktober 2008 van 10 tot 22u
Waar? Grote Markt in Tienen
Meer info op www.tienen.be

Wandeltip....

Het Heibos in Hoeleden

In 2000 werd Natuurpunt de nieuwe eigenaar van het Heibos in Hoeleden. Het reservaat van 70 hectare bestaat uit twee grote bossen verbonden door een centrale weide. Daarrond liggen akkers, weilanden en kleinere veldbosjes. Meer info op www.natuurpunt-gete-velpe.netfirms.com

Doe-tip voor milieuvriendelijk tuinieren

AL AAN EEN TAKKENWAL GEDACHT?

In de herfst gaan we aan de slag met het snoeien van struiken en fruitbomen. Dat levert meestal bergen snoeihout op. Breng dit jaar je groenafval niet naar het containerpark, maar maak er een mooie takkenwal mee. Die oogt niet alleen mooi in elke tuin, maar kan ook een lelijk hoekje verbergen. Zo'n takkenwal trekt heel wat leven aan: vogels als het winterkoninkje komen er graag schuilen. En wie weet komt er wel een egeltje wo-

nen: handig om de slakkenplaag in je tuin wat binnen de perken te houden. Hoe ga je te werk? Maak twee lange rijen door palen in de grond te steken. Daarvoor gebruik je best twee meter lange onbehandelde kastanjarahouten palen (ongeveer 0,5 meter dik). Laat minstens 30 centimeter tussen de rijen en 70 centimeter tussen de palen. Stapel je snoeihout tussen de palen.

Een heerlijk Zuid-Hagelands recept Met Verboden Vrucht uit Hoegaarden....

SMAKELIJK!

Fruitige sabayon

(recept voor 4 personen)

Ingrediënten: 8 eierdooiers, 16 eetlepels Verboden Vrucht (bier uit de brouwerij van Hoegaarden), 8 eetlepels fijne suiker, 4 bolletjes ijs en 400 gram verse stukjes fruit (appels, peren, of pruimen die u vooraf laat trekken in Verboden Vrucht).

Zo maakt u het: doe de eierdooiers samen met het bier en de suiker in een kookpan met dikke bodem. Roer alles goed door elkaar. Zet het geheel op een zacht vuurtje en laat de massa opstijgen (niet laten koken). Verdeel de fruitsalade en het bolletje ijs over de sabayon en dien onmiddellijk op.

De kans dat we tijdens een wandeling in Vlaanderen nog een geelgors of grauwe gors tegenkomen, is bijzonder klein. Behalve wanneer je in Zuid-Hageland woont. Waar in de rest van Noord- en West-Europa gorzen dramatisch aan het uitsterven zijn, vinden deze kleine vogeltjes nog een thuis rond dorpen als Hoegaarden en Verrijk. Het geheim? De gorzenakkertjes. Dat zijn speciaal aangelegde akkertjes met overblijvend graan, waar de vogels in alle veiligheid voedsel vinden in de winter. Wij spraken met natuurkenners Iwan Lewylle en Robin Guelinckx over het project 'Graan voor Gorzen' in Zuid-Hageland.

Wat voor vogels zijn gorzen eigenlijk?

Iwan Lewylle: Gorzen is een verzamelnaam voor een vogelfamilie. De meeste gorzen herken je aan hun driehoekige snavel en hun typische veren. De geelgors heeft een kleine bek, een roodbruine rug en gele veren, vooral op hun kopje. Hun fluittonen vergelijkt men wel eens met de intro van de Vijfde Symphonie van Beethoven: ta-da-da-daaa. De grauwe gors heeft een bruin verkleed en een grote snavel. Hun zangtoon? Dit klinkt misschien gek, maar ik kan het met niets anders vergelijken als met het geluid van rinkelende sleutels. Stel je een cipier voor zoals in de films, met een enorme rinkelende sleutelbos: zo klinkt de grauwe gors.

Waar vind je de geel- en grauwe gors?

Helaas vind je gorzen bijna nergens meer in Vlaanderen, maar de regio Zuid-Hageland is één van de laatste bastions waar je er nog kan tegenkomen. Het meeste kans maak je wanneer je gaat wandelen tussen de velden. De geelgors komt vooral voor in landbouwgebieden met verspreide struiken en houtkanten. De grauwe gors broedt op open agrarische gebieden, vooral waar graan gezaaid wordt.

Waarom verdwijnen deze vogeltjes uit onze streken?

Omdat landbouw in Vlaanderen, net zoals in de rest van Europa, alsmäär intensiever en grootschaliger wordt. Gorzen maken hun nest niet in bomen, maar op de grond, tussen het gras en het graan. Maar de gewassen worden alsmäär sneller gemaaid: de gorzen hebben geen tijd om

volwassen te worden, hun nesten én de kleintjes komen vaak gewoon tussen de schroeven van de maaimachine terecht. Ook het gebruik van insecticiden en herbiciden is nefast. Als er geen insecten en zaden zijn om te eten, vinden de vogels gewoon geen voedsel. Kleine akkers waren vroeger omboord met akkerranden vol kruiden en hagen: daarin zat de geelgors ook graag. Tegenwoordig worden van tien kleine akkers echter één groot graanveld gemaakt. De vogels vinden dus gewoon geen plaats meer om hun nest te maken. En last but not least: vroeger bleef er op de akkers na het dorsen graan liggen voor de vogels. Vandaag worden die akkers in het najaar opnieuw ingezaaid met andere gewassen. De diertjes vinden tijdens de winter dus geen voedsel meer om te kunnen overleven.

Wat probeert Natuurpunt daaraan te doen?

Robin Guelinckx: Wij leggen akkerreservaten aan in de streek om de gorzen een nieuwe thuis te kunnen geven. Natuurpunt Velpe-Mene is in 1996 begonnen met het aanleggen van akkertjes voor gorzen. Het graan wordt niet geoogst, het blijft staan in de winter. De medewerking van de boeren is daarbij belangrijk: samen met hen hebben we al mooie successen geboekt. De akkertjes zijn niet alleen de redding voor gorzen, maar ook voor heel wat bedreigde akkerbloemen en akkerplanten, zoals klapprozen, die je alsmäär minder aantreft. En voor andere diertjes die daardoor kunnen overleven in Zuid-Hageland. Denk maar aan de veldleeuwerik.

Ken je dit beestje?

GORZEN: DE TROTS VAN ZUID-HAGELAND

Is er al resultaat merkbaar?

Ja, de resultaten zijn fantastisch. In de winter tellen we tussen de 500 en 1.000 geelgorzen. Ook de grauwe gorzen overwinteren hier steeds vaker. Soms zit tot 30 procent van het totale aantal grauwe gorzen in Vlaanderen op de Natuurpuntakkertjes. Op de plaatsen waar geen natuurakkertjes zijn, gaat de verdwijning van de gorzen gewoon verder. We hebben dus een goede reden om verder te gaan met dit project. Niet alleen de gorzen tref je er aan, maar ook sterk bedreigde akkerplantjes als het groot spiegelklokje, blauw walstro of het spiesbladleeuwebek. We hebben ook een aantal heel zeldzame loopkevers weer opgemerkt. Het bewijs dat onze natuurakkertjes een belangrijke functie kunnen vervullen.

In welke delen van Zuid-Hageland vind je die gorzenakkertjes?

Momenteel heeft Natuurpunt akkerreservaatjes van Verrijk tot Ezemaal en van Hoegaarden tot Meensel-Kiezegem. Ook in het erkend natuurreservaat Heibos in Kortenaken hebben we hagen aangeplant voor de gorzen.

Waarom is het belangrijk voor Zuid-Hageland om dit soort projecten op touw te zetten?

Iwan Lewylle: De gorzen kun je eigenlijk bekijken als een symbool voor verscheidenheid in onze streek. Ze hebben in Zuid-Hageland één van hun laatste bolwerken gevonden en dat is toch wel bijzonder. Als we niets zouden doen, zou de grauwe gors gewoon volledig uitsterven. De geelgors zou fors achteruit

gaan en mogelijk ook uitsterven. Op dit moment zijn sommige akkervogels al met 90 procent achteruit gegaan ten opzichte van vroegere tijden. Het feit dat wij hier nog gorzen hebben, is bijna een unicum in Noord-West-Europa: dat moeten we koesteren. Onze bedoeling is om alle gemeenten te laten meewerken aan dit project. Overleg met boeren is ook belangrijk, want de akkervogels hebben het echt nodig. Het nieuwe Regionaal Landschap Zuid-Hageland kan daarin een belangrijke rol spelen.

Waar kunnen de mensen zelf naar de gorzen komen kijken?

Robin Guelinckx: Geïnteresseerden zijn altijd welkom bij Natuurpunt Velpe-Mene of op de thematische wandelingen rond het project Graan voor Gorzen van de Vogelwerkgroep Oost-Brabant. Tijdens die wandelingen kun je kennis maken met de akkerreservaten en met de planten en dieren die er leven.

Wil je meer weten over het project 'Graan voor gorzen', je handen uit de mouwen steken als vrijwilliger of het project steunen? Contacteer dan natuurpunt@velpe-mene.be. Of steek je licht op bij Robin Guelinckx (coördinator van het project Graan voor gorzen, 016-50 35 60) en Iwan Lewylle (coördinator van het grauwe gorzen-project, 015-770 163). Je kan ook surfen naar www.graanvoorgorzen.be. Op deze website vind je de kalender met de thema-wandelingen.

Inwoners uit de streek vertellen over hun favoriete plekje, vroeger en nu.

MIJN SCHOON HAGELAND

>DE TIJD VAN TOEN

EN NU JIJ

Stuur ons een foto van je favoriete natuurplekje in Zuid-Hageland... en maak kans op een mooie mand met heerlijke streekproducten. Een onschuldige hand loot uit de foto's een winnaar. De winnende foto wordt gepubliceerd in de volgende Land-schapskrant Zuid-Hageland. De winnaar wordt telefonisch verwittigd en krijgt het geschenk opgestuurd per post.

Zo doe je mee: Stuur je foto en een briefje met je naam, adres en telefoonnummer voor 1 oktober 2008 naar: Grete De Maeyer, Provincie Vlaams-Brabant - dienst leefmilieu, Provincieplein 1, B-3010 Leuven. Succes!

Van pretpark naar natuurgebied

Naam: Alda Renquet
Woonplaats: Wezeren (Landen)
Lievelingsplek: de Beemden

"In mijn vrije tijd vind je me meestal in de Beemden, een stukje erkend natuurgebied tussen Landen, Attenhoven en Rumsdorp. Landen is het enige stukje Haspengauw dat tot het regionaal landschap Zuid-Hageland hoort. De Beemden is ongeveer zeven hectare groot en is ontzettend gevarieerd. Er zijn vijvers, een weiland met nog enkele populieren en 'het stort': daar werd vroeger afval gestort, maar nu is het een grasland in volle ontwikkeling. In elk hoekje is er iets anders te zien. De Beemden zijn vooral heel nat: op een bepaalde plaats borrelen de bronnetjes uit de grond, waardoor het een heus kwelgebied wordt. Je vindt er ook een vogelkijkhut, vanwaar je een prachtig uitzicht hebt over de rietvelden. Er zit sperwer en een familie reigers die dikke vissen uit de vijvers komt pikken. Een paar jaar geleden kwam er een kolonie roeken wonen: die maken een hels kabaal 's avonds! En met wat geluk kun je de ijsvogel zien duiken in de vijvers."

Toen & nu

"Eigenlijk zien de Beemden er nog hetzelfde uit als vijftig jaar geleden. Ik was als kind meer een kwajongen dan een meisje en ging regelmatig mee met de jongens naar de Beemden. Dat was heel avontuurlijk: we gingen er op kikkerjacht of stekelbaarsjes vangen. Vissen kan nu niet meer, want het natuurgebied is beschermd. Naar verluidt hebben we die vele vijvers te danken aan een fantast uit de streek die van dit gebied een pretpark wilde maken. Hij liet de zeven vijvers uitgraven: de hele dorpsjeugd moest mee graven. Het plan ging uiteindelijk niet door, maar dankzij hem hebben we nu een prachtig natuurgebied."

Bombardementen in het bos

Naam: Pol De Cabooter
Woonplaats: Boutersem
Lievelingsplek: de 'Mollekottes'

"In deze tijden is het moeilijk om nog echte rust te vinden. Wanneer ik geen verkeer en geluidshinder wil, trek ik naar de Mollekottes, een afgelegen boerderij met een prachtige natuur, aan de rand van Boutersem. Een officiële naam is Mollekottes niet, maar iedereen uit de streek noemt de plaats zo. De wegen zijn er nog onverhard: alleen gepatenteerde mountainbikers en modderbestendige auto's raken tot ginder. Dit mooie stukje natuur ligt tussen twee typisch Hagelandse bossen: het Witte bos, met vooral hoogstamige beuk, en het Verbrande bos, een mengeling van eiken en berkenbomen. Uit het bronnetje stroomt een kleine beek, De Kleine Eikevliet, een bijrivier van De Velpe."

Toen & nu

"Ik groeide op in de oorlogsjaren. De Mollekottes, een donkere plaats waar geen straatverlichting was, sprak in die tijd tot de verbeelding van kleine jongens. Het was een bekend smokkelkot: hongerige stadsmensen uit Brussel kwamen op de boerderij hesp en boter halen. Men hield er ook verboden hanengevechten en in het Witte Bos heeft iemand zich ooit opgehangen. Maar voor mij blijven deze bossen onlosmakelijk verbonden met de herinnering aan bombardementen. In '44, na de landing in Normandië, waren wij braambessen aan het plukken in het Witte Bos toen we Engelse vliegtuigen de spoorlijn zagen bombarderen, op 1,5 kilometer van ons. Dat was echt net zoals in de film."

Pelgrim uit Schotland

Naam: Jan Moriaux (pastoor)
Woonplaats: Vissenaken
Lievelingsplek: het bronnetje in het Kattenbos

"Als ik behoefte heb aan bezinning, trek ik steevast naar het bronnetje van de Heilige Hymelinus in het Kattenbos van Vissenaken. Niet alleen de legende is bijzonder, maar ook de natuur op die plaats doet een mens nadenken. Het is alsof op deze plaats in Vissenaken een breuk door de natuur loopt. Achter het bronnetje begint het bos, maar de aarde ligt daar plots vijf meter hoger. Hoe dat komt, ben ik nooit te weten gekomen.

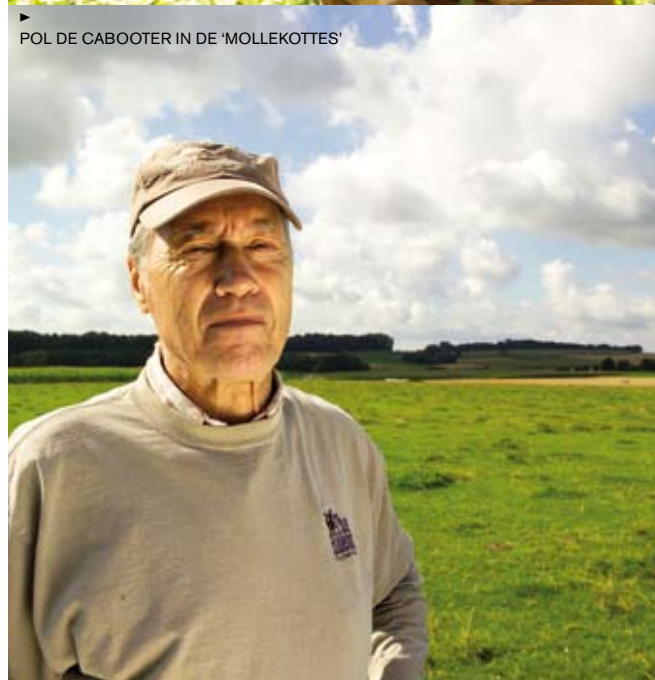
Vroeger kwam je hier ook vreemde beestjes tegen, zoals de hazelworm. Een dier dat op een slang van een halve meter lijkt, maar eigenlijk een pootloze hagedis is. Je schrok toch wanneer je hem tegenkwam! Tot na de tweede wereldoorlog zaten er dassen in het Kattenbos, maar die zijn weg. Ook de dotterbloemen en koekoeksbloemen zie je niet vaak meer. Recent heeft Natuurpunt de weide naast het bronnetje verworven. Die wei werd lang gedraineerd, maar men laat die nu weer overspoelen, met de bedoeling de oorspronkelijke biotoop te herstellen. En dat heeft al een zeer fraai resultaat opgeleverd."

Toen & nu

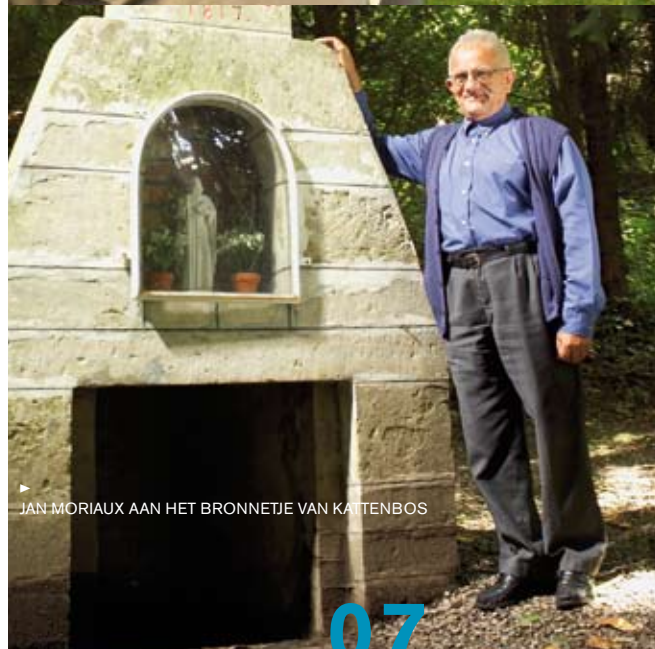
"Voor mij persoonlijk heeft de bron een bijzondere betekenis omdat ik er als kind vaak met mijn moeder naartoe trok. Je kan er op een bankje zitten en je gedachten de vrije loop laten. Als kind al was ik gefascineerd door de legende van Hymelinus, die in Vissenaken overleed. In het jaar 631 kwam deze Schotse pelgrim in Vissenaken aan, waar toen de pest heerste. Het was streng verboden iemand te laten drinken aan je bron. Toen de pelgrim ziek werd en rilde van de koorts, vroeg hij de eigenares van de bron om water. Zij wist dat het levensgevaarlijk was, maar gaf de man toch te drinken. Volgens de legende veranderde het water van de bron daarna in wijn. Ik vind het een mooi verhaal: iemand helpen, ook al riskeer je je eigen leven. Niet veel mensen zouden dat gedaan hebben."

ALDA RENQUET IN DE BEEMDEN

POL DE CABOOTER IN DE 'MOLLEKOTTES'

JAN MORIAUX AAN HET BRONNETJE VAN KATTENBOS

WAT IS EEN REGIONAAL LANDSCHAP?

Enkele moeilijke woorden uitgelegd...

Regionaal Landschap?

Een regionaal landschap is een streek met een eigen typisch landschap. Bepaalde natuurelementen zorgen voor een eigen identiteit van de regio. Het landschap van Zuid-Hageland heeft bijvoorbeeld een glooiend plateau, waar je vaak holle wegen tegenkomt, en een open plateau met akkers en weilanden. De valleien van de rivieren de Gete en de Velpe zorgen voor het typische landschap.

Maar er is meer. Behalve een streek is een regionaal landschap ook de vereniging die een samenwerking aangaat om het streekeigen karakter te behouden. Daarom spreken we ook over de vzw Regionaal Landschap Zuid-Hageland.

Kleine landschapselementen?

De term zegt je misschien niets, maar de kleine landschapselementen zelf ken je maar al te goed. Een bomerrij in je dorp, een kleine poel of vijvertje naast je huis, een kleurrijke berm, een haag of een houtkant: het zijn kleine natuurelementen die niet onmiddellijk opvallen, maar die wel erg belangrijk zijn. Niet alleen zijn ze mooi om naar te kijken, maar ook van levensbelang voor heel wat planten en dieren, die er een laatste toevluchtsoord vinden.

Zonder hagen kunnen vogels zich niet verschuilen voor hun vijanden. Zonder poelen geen libellen, kikkers en salamanders. Zonder bermen kunnen heel wat planten niet overleven. In Vlaanderen groeien 800 soorten hogere planten in deze bermen, maar liefst 62 procent van de totale flora. Omdat ons landje flink volgebouwd is met wegen en huizen, kunnen kleine diertjes zich ook bijna niet meer verplaatsen. De hagen, houtkanten en bomerrijen zijn de enige mogelijkheden om van het ene natuurgebied naar het andere te gaan.

Een netwerk van kleine landschapselementen zorgt dus voor evenwicht in de natuur. Eigenlijk is elk klein landschapselement een mini-natuurreserveaatje. Een bron van leven voor voor kikkers en libellen, maar ook voor landbouwgewassen, voor het vee dat op de weiden graast én voor de mensen die in de streek wonen. Daarom is het belangrijk dat we deze

landschapselementen behouden of ze terug herstellen waar ze verdwenen zijn. En dat is nu net één van de belangrijkste taken van het regionaal landschap.

EVEN VOORSTELLEN...

Het kersverse Regionaal Landschap Zuid-Hageland

Wie doet mee?

Iedereen, hopen we. De gemeentebesturen van Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaeken, Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw gaven alvast het goede voorbeeld. Zij ondertekenden op 21 mei 2008 de statuten van het kersverse regionaal landschap, samen met de provincie Vlaams-Brabant en plaatselijke verenigingen als natuurorganisaties, landbouwverenigingen, toeristische verenigingen en wildbeheereenheden (vereniging van jagers). Al deze mensen samen zullen nu concreet werken aan projecten die alle inwoners moeten enthousiast maken om mee te werken aan het natuurbehoud in deze streek. U doet toch ook mee?

Wat staat er op het programma?

De komende jaren zal Regionaal Landschap Zuid-Hageland vzw onderzoeken wat er nodig is om het natuurlijke karakter van onze streek te versterken. Hoogstambougaarden herstellen, nesten hangen voor zwaluwen, nieuwe poelen graven, holle wegen die overwoekerd zijn weer vrijmaken: het zijn maar enkele voorbeelden. Ook de herwaardering van weidse kasteeldomeinen, charmante pastoretuinen en verlaten kapelletjes staan op de agenda. Vast staat dat er nog veel werk aan de winkel is. Niet alleen het gemeentebestuur, maar ook de mensen zelf kunnen daarbij helpen. In bepaalde gevallen zullen subsidies gegeven worden om de inwoners een duwtje in de rug te geven.

Wij houden je op de hoogte

Om iedereen op de hoogte te houden, is er alvast deze landschapskrant, die twee keer per jaar verschijnt. Verder komen er educatieve wandelingen, acties voor natuurbehoud, infomomenten en grote publieksactiviteiten, zoals de Dag van de Landbouw en de Dag van de Natuur.

VACATURE

Het Regionaal Landschap Zuid-Hageland zoekt...

EEN VOLTijdSE COÖRDINATOR (M/V)

Het RLZH is op zoek naar een coördinator, als eerste stap in de uitbouw van een professionele ploeg van medewerkers. Als coördinator sta je in voor de organisatie van het secretariaat en de begeleiding en motivering van de toekomstige ploeg van medewerkers. Daarnaast ben je verantwoordelijk voor de uitwerking en opvolging van de programmatie, opgebouwd rond de belangrijke thema's natuurontwikkeling, landschapszorg, natuurgerichte recreatie en natuureducatie. Als coördinator ben je het eerste aanspreekpunt voor derden en verzorg je de algemene PR voor het RLZH vzw.

Functie

- Organisatie en begeleiding van het toekomstige projectteam
- Uitwerking en opvolging van projecten rond natuurontwikkeling, landschapszorg en natuurgerichte recreatie

Profiel

- Diploma master of gelijkwaardig door bewezen ervaring
- Organisatietalent, ervaring met leiding geven is een pluspunt
- Communicatietalent
- Affiniteit met natuur en landschap, een positieve ingesteldheid om te kunnen samenwerken met andere sectoren binnen de open ruimte
- Affiniteit met de regio Zuid-Hageland
- Projectervaring
- Goede basiskennis van PC-toepassingen (MS-Office, GIS-toepassingen)
- Rijbewijs (B), eigen vervoer is een pluspunt

Werkvoorwaarden

- Contract van onbepaalde duur (proefperiode van 6 maanden)
- Verloning volgens barema A112 van de Vlaamse Overheid
- Plaats van tewerkstelling: in de overgangsperiode Leuven (provinciehuis), op termijn in het werkingsgebied

Iets voor jou? Solliciteer dan met CV en motivatie voor 30 september 2008.

Stuur een mail ter attentie van dhr Marc Wijnants (voorzitter) naar grete.demaeyer@vlaamsbrabant.be, met als onderwerp 'sollicitatie coördinator'. Voeg uw CV en uw motivatiebrief toe in bijlage met volgende bestandsnamen: 'coörd_naam_voornaam_cv' en 'coörd_naam_voornaam_motivatiebrief'.

Geselecteerde kandidaten worden uitgenodigd voor een interview. Meer info bij Grete De Maeyer op het nummer 016-26.72.82 of via grete.demaeyer@vlaamsbrabant.be.

Deze landschapskrant is een realisatie van Regionaal Landschap Zuid-Hageland vzw en werd uitgegeven door de provincie Vlaams-Brabant in opdracht van de deputatie.

Redactie: Ann Lemaitre
Vormgeving: www.tabeoka.be
Druk: www.grafix.be
Deze Landschapskrant wordt gedrukt op 100% gerecycleerd en chloorvrij gebleekt papier.
V.U.: Marc Collier - provinciegriffier - Provincieplein 1 - 3010 Leuven

- Dienst leefmilieu, tel. 016 26 72 82 - leefmilieu@vlaamsbrabant.be - www.vlaamsbrabant.be
- Jean-Pol Olbrechts, gedeputeerde voor leefmilieu - tel. 016 26 70 22 - jeanpol.olbrechts@vlaamsbrabant.be
- Ondernemingsnummer: 0253.973.219